

Onbeşinci yüzyılda Adayı ele geçiren Türkler çetrefil söylenişli Prikonisos yerine Türk diline daha uygun Marmara adını yeğlemişlerdir.

MARMARA ADASININ TARİHTEKİ KAYITLARI ÇOK ESKİDİR. M.Ö.VI ıncı ASIRDAN BERİ YERLİ YABANCI BİRÇOK TARİHÇİ VE GEZGİ'NİN BU ADANIN ÖNEMİNİ GÖZDEN KAÇIRMADIĞINI GÖRÜYORUZ.

BU GÖZLEMCİLERİN YANLIZCA BAZILARINI ELE ALIRSAK:

Strabon ve Plinius'tan çok daha eski bir zamanda Darcios (i.Ö.521-486) devrinde yaşayan bir Yunan coğrafyacısı ve denizcisi Skilaks (Scylax) da bu hususta kısa, fakat çok önemli bazı bilgiler vermektedir. Skilaks, M.Ö. beşinci yüzyılda ada ve şehir olarak tarif ettiği Prokonnesos'u (şimdiki Paşalimanı adası, diğer bir adı da Halonē) Elafonesos'tan açıkca ayırt etmekte ve iyi limanlı bir ada olan Elafonesos'un Prokonnesoslular tarafından ekilip biçildiğini bildirmektedir.

Strabon ve Pilinius tarihlerinde Marmara adasından Roma egemenliği dönemiyle ilgili bahsedildiğini görüyoruz. (S.253-54 ertüzün)

M.Ö.362-358 yılları arasında Kizi koslular (Belkis) tarafından zaptedilip Dindimene heykeli ile birlikte bütün ahalisi Kizikos'a sürülüp götürülen Prokonnesos sitesinin MERMER OCAKLARININ şöhreti o döneminin dünyasına yayılmış bulunuyordu. Bu şöhret mitologya'ya kadar uzanmış ve işlemiş ve Rhea'nın, Kronos'a Zeus yerine yutturduğu taşı Prokonnesos'tan getirdiği söylenir (M.Gedeon, Προκωνήσος, S.142).

Adanın Kizikos (Belkis, Erdek) egemenliğine geçmesinden birkaç yıl sonra, M.Ö.353 senesinde ölen Karia satrapı Maussolos için karısı Artemis II tarafından Halikarnassos (Bodrum) da, Mimar Pilheosa yaptırılan ve eski Dünyanın yedi harikasından biri sayılan Maussolleion namındaki türbenin tuğla duvarlarına kaplanan mermer lâvhaların da Prokonnesos'tan geldiğini (M.Ö.I inci yüzyılda) yaşamış olan Romalı Mimar Vitruvius'tan öğreniyoruz.

Marmara adasında, Büyük İskender zamanında iki büyük yazar, Miletoslu Kadmos'un eserlerini tasnif eden Biôn ve Kizikos'un ilk tarihini yazan Deiokhos yaşamıştır.

Bizans döneminde Prokonez Mermer ocaklarından son derece randımanlı bir biçimde yararlanıldığı anlaşılıyor.

Altıncı yüzyıl Bizans tarihçisi PROCOPIUS Aya Sofyanın süratle bitirilmesinde rolü olan Prokonez mermerlerinden bahseder. Aynı dönemde sivil hizmetlerin başında olan PAUL THE SILENTIARY de mermerler ve kaynakları konusunda güvenilir tutanaklar tutmuştur.

Prokonez mermerleri deniz aşırı gidip Venedik'teki o zamanki haliyle St.Mark bazilikasında ve Justinien'in kızkardeşi Anica Juliana tarafından St.Polyeuctus (M.S.524-527) kilisesinde kullanılmıştır. Bu bulgularda İstanbul Arkeoloji Müzesinden Dr.Fıratlı'nın çalışmaları